

Katekumenatets

historia

Katekumenatets historia i Svenska kyrkan

Inledning: ursprunget

Katekumenatet har sitt ursprung i fornkyrkans dopundervisning. I den tidiga kyrkan var alla dopkandidater vuxna och dopet förbereddes under flera år. Dopkandidaterna fick undervisning, deltog i gudstjänsterna och i församlingens gemenskap och formades på så sätt gradvis in i ett kristet liv. Katekumenerna deltog i den del av gudstjänsten som innehöll textläsningar och predikan, men lämnade kyrkan under nattvardsdelen för att då få sin undervisning.

I samband med att dop av spädbarn blev den dominerande seden förändrades successivt kyrkans dopundervisning. Vuxna var i allmänhet döpta och konfirmerade och därmed förutsattes de att som barn ha fått undervisning genom kyrka och skola. Katekumenatet har dock aldrig helt försvunnit utan har hela tiden funnits som undervisningsform, bland annat inom katolska kyrkans mission.

Under Andra Vatikankonciliet (1962-1965) diskuterades katekumenatet, inte bara i missionssyfte, utan också som en möjlighet att återföra döpta katoliker till kyrkans gemenskap. Diskussionerna ledde till utvecklandet av RCIA (*Rite of Christian Initiation for Adults*) – katekumenatet i sin moderna form med undervisning och ett antal liturgier på väg mot dopet. RCIA har sedan dess vunnit spridning inom stora delar av den katolska kyrkan i Europa och USA och riktar sig i första hand till odöpta och konvertiter.

Katekumenatet i Sverige

Katekumenatet, som det presenteras i detta dokument, är en av flera former av vuxenundervisning i Svenska kyrkan. Det har funnits i Sverige sedan början av 1990-talet då det via ekumeniska kontakter introducerades i Svenska kyrkan genom bland andra Anders Alberius, Karl Gunnar Ellverson och Elisabet Lindow. Dessa hade utifrån sina respektive arbeten reflekterat över och diskuterat dopets och vuxenundervisningens ställning i kyrkan och församlingen som möjlig växtplats för människor som söker en tro; vilken är Svenska kyrkans identitet i en alltmer mångreligiös och postkristen miljö där man i församlingarna kan förväntas möta människor av annan tro såväl som utan tro i konfessionell mening?

Utifrån barndopets starka ställning i Svenska kyrkan identifierade man ett antal områden där man såg katekumenatet som ett konstruktivt bidrag till utveckling av Svenska kyrkans doppastoraler och församlingsteologi. Detta initiala arbete fortsatte och upprätthölls bland annat genom ekumeniska kontakter med till exempel Church of England, katolska kyrkan i Frankrike och Evangelical Lutheran Church of America (ELCA).

Organisering i nätverk

Den svenska katekumenatsrörelsen växte och behovet av organisation uppstod. Det första stiftsnätverket bildades 1990 i Växjö stift och följdes av nätverk i Göteborgs, Skara, Linköpings och Luleå stift. Efter en tid bildade man också ett nationellt nätverk – *Riksnätverket för vuxenkatekumenatet i Sverige* – med Karl Gunnar Ellverson som samordnare. Nätverket har sedan dess träffats årligen i syfte att utbyta erfarenheter, sprida information och planera utbildningar. I november 2009 ombildades riksnätverket till *Föreningen för katekumenatet*.

Ekumenisk samverkan

Det tidigare *Riksnätverket för katekumenatet* liksom den nuvarande *Föreningen för katekumenatet* är ekumeniska, och har representanter från Stockholms katolska stift och Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. Samarbetet med Stockholms katolska stift har främst bestått i att utbyta erfarenheter av och information om katekumenatsarbetet i respektive kyrkotradition. Samarbetet med Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland har syftat till att stödja katekumenatets etablering i Finland genom att under åren 2006-2009 ge ledarutbildningar på Borgå stifts stiftsgård Lärkkulla. Tillsammans har man även representerat Skandinavien i det europeiska nätverket EuroCat.

Utbildningar och kurser

När katekumenatet fick fäste i församlingar i Svenska kyrkan växte behovet av en utbildning, både för att sprida kunskap om katekumenatet och för att utbilda församlingsgrupper och ledare till församlingarna. Årliga nationella ledarutbildningar har hållits på stiftsgården i Rättvik, på Oskarshamns folkhögskola och sedan ett antal år på stiftsgården Stjärnholm utanför Nyköping. Prova-på-kurser och inspirationsdagar organiseras även av stift och församlingar, på senare tid ofta i samarbete med Sensus studieförbund.

Exempel på större katekumenatssatsningar och projekt fram till 2010

- Luleå stift 1993, tema för prästmöte.
- Göteborg stift 1993, stiftsprojekt.
- Växjö stift 2002, tema för prästmöte.
- Strängnäs stift och Linköpings stift 2005-2006, främjandesamarbete.
- Lunds stift 2008-2010, stiftsprojekt.
- Kyrkokansliet i Uppsala och Sensus studieförbund, 2008-2010, samarbetsprojekt 50% av heltid i syfte att marknadsföra och förankra katekumenatet i Svenska kyrkans stift samt utveckla katekumenatets ledarutbildningar.

För mer information om stiftsprojekten, kontakta respektive stiftskansli.

För information om kyrkokansliets och Sensus studieförbunds katekumenatsprojekt kontakta kyrkokansliet i Uppsala eller Sensus studieförbunds förbundskansli i Stockholm.